

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

De Ecclesia, Qvæ Est in Purgatorio

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

Cap. I. De personis quibus Purgatorium conuenit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53890](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53890)

LIBER SECVN-
DVS DE CIRCVMSTAN-
tiis Purgatorij.

CAPVT PRIMVM.

De personis quibus Purgatorium conuenit.

DEMONSTRAVIMVS HACTENVS PUR-
gatorium esse; nunc de circvstantiis Purga-
torij, id est, de personis, loco, tempore, poenit,
suffragiis, aliisque id genus differendum est.
PRIMA igitur illa quaestio occurrit: *Qui-
bus personis purgatio post hanc vitam conueniat?* Multi
autem exstiterunt errores de eiusmodi personis.

PRIMVS fuit, purgari debere post hanc vitam tam bonos,
quam malos, vno Christo excepto. Hac sententia solet tribui
Alcuino, sed videtur esse non eius solvm, sed multorum Pa-
trum. ORIGENS enim hom. 14. in Lucam: *Ego, inquit, po-
to, quia post resurrectionem ex mortuis indigamus Sacra-
mento eluente nos atque purgante; nemo enim absque sordibus
resurgere poterit, nec ullam posse animam reperiri, qua
uersis statim vitis careat.* Et in Psal. 36. *Omnes nos venire ne-
cesse est ad illum ignem, etiamsi Paulus sit aliquis, vel Petrus.*

AMBROSIVS in Psal. 36. *Ignem ergo, inquit, purgabuntur
lij Leui, igne Ezechiel, igne Daniel.* Et in Psal. 118. serm. 20. ad
ducens illud Genes. 4. *Posuit ante paradysum flammam gla-
dium, dicit, illum gladium igneum, esse ignem purgatorium,
per quem necessario transit, quicumque in paradysum intret.*
*Omnes, inquit, oportet transire per flammam, siue ille Ioannes
sit, siue Petrus, &c.* Et infra: *Vnus ignem illum sentire non po-
tuit, qui est iustitia Dei Christus.*

Idea

Idem videtur sensisse HILARIUS in illa verba Psalm. 118. *Concupiuit anima mea desiderare iudicia iustitie tue.* Vbi insinuat etiam B. MARIAM transire debuisse per illum ignem. Idem LACTANTIUS lib. 7. cap. 21. diuinarum institutionum, & Hieronymus in caput 7. Amos in illa verba: *Ecce vocabit ignem ad iudicium.* Denique Rupertus lib. 3. in Genes. cap. 32. explicans flammeum gladium.

Hæc sententia accepta, vt sonat, manifestum errorem continet. Nam in Concilio Florentino sess. vlt. definitum est, aliquas animas in infernum, aliquas in purgatorium, aliquas in cælum mox recipi; deinde Ecclesia semper credidit eos, qui mox à Baptismo moriuntur, nullam Purgatorij pœnam sentire posse, vt constanter Augustinus docet lib. 21. de ciuitate Dei, cap. 16. & similiter eos, qui baptizantur in sanguine suo, vt Cyprianus lib. 4. epist. 2. dicit; omnia enim peccata passione purgari affirmat, & ideo Martyres statim ad præmium peruenire.

Adde, quòd Patres adducti (Origene excepto, cuius verba in hom. 14. in Luc. non patiuntur commodam expositionem) videntur sano modo intelligi posse: Nam aliqui eorum per ignem non intelligunt ignem purgatorium, sed ignem diuini iudicij, quomodo loquitur Paulus in 1. epist. ad Cor. cap. 3. cum ait: *Vniuscuiusque opus quale sit, ignis probabit.* Et hoc modo fatendum est, omnes Sanctos, Christo excepto, per ignem transire. ita videntur de igne loqui Hilarius & Hieronymus, & in loco posteriore Ambrosius.

Aliqui verò videntur intelligere per ignem verum ignem Purgatorij, per quem tamen dicunt transire Sanctos sine vlla læsione, ita vt transeant per Purgatorium materialiter, non formaliter. Ita videntur loqui Lactantius, Ambrosius, & Rupertus. LACTANTIUS enim sic ait: *Sed & iustos cum iudicauerit Deus, etiam igne eos examinabit: tum quorum peccata vel pondere, vel numero prauauerint, perstringentur igni atque amburentur: quos autem plena iustitia & maturitas virtutis decoxerit, ignem illum non sentient, habent enim aliquid in se Dei, quod vim flammæ repellat.* Sic etiam Ambrosius in Psal. 36. vbi dixerat, omnes transituros per ignem, subiungit, quosdam mansuros in illo igne perpetuo, quosdam vrendos, non tamen exurendos, quibusdam, id est, Sanctis instar

instar roris futurum, vt quondam tribus pueris in Babylonis fornace.

Conformis est huic sententiæ visio B. Furfæi, quam describit Beda lib. 3. hist. cap. 19. Ille enim vidit in via ad cœlum maximos ignes, per quos necessariò transeundum erat, sed vidit simul eos, qui nihil haberent combustibile, id est, nullum culpæ aut pœnæ reatum, illæcos transire, alios verò magis minusue exuri, prout plus minusue materiæ combustibilis afferebant. Sanè hanc sententiam, quæ docet omnes transituros per ignem, licet non omnes lædendi sint ab igne, nec audem pro vera asserere, nec vt errorem improbare.

SECUNDVS error est, omnes malos, tã Dæmones, quàm homines tandem inferno penitus euacuato saluandos, & proinde omnes pœnas post hanc vitam esse purgatorias. Hic error Origenis fuit, vt referunt & refellunt Epiphanius epistola ad Ioannem Hierosolymitanum, Augustinus lib. 21. de ciuitate Dei, cap. 17. & 23. Hieronymus in cap. 3. Ionæ, & Gregorius lib. 9. moral. cap. 45. & 46. & lib. 34. cap. 12. & 13. Nam Matth. 25. dicitur: *Ite maledicti in ignem æternum, qui parati estis Diabolo & angelis eius.* Et ne fortè responderent, ignem esse æternum, sed non mansionem in igne, concludit Dominus: *Et ibunt hi in supplicium æternum, iusti autem in vitam æternam.* Et Apocal. 20. *Diabolus, qui seducebat eos, missus est in stagnum ignis & sulphuris, sibi bestia & Pseudopropheta cruciabuntur die ac nocte in secula seculorum.*

Errorem eundem tribuit S. Hieronymo Ruffinus lib. 1. inuectiuarum in Hieronymum, sed iniuria; nam B. Hieronymus huius erroris hostis acerrimus fuit, vt præter locum citatum patet ex Apologia 2. contra Ruffinum, ex lib. 1. contra Pelagianos, ex epistola ad Pammachium de erroribus Ioannis Hierosolymitani, & ex commentario in vltima verba Isaia. Quòd autem citat pro hoc errore Ruffinus ex commentariis Hieronymi in epistolam ad Ephesios, sunt dicta in persona Origenis, vt idem Hieronymus docet de similibus erroribus, in Apologia 1. contra Ruffinum. *Dicitur extare liber cuiusdam Stanislai Anabaptistæ pro hoc errore Origenis, qui inscribitur de diuina philanthropia; sed eum librum nondum videre potui.*

TERTIVS

TERTIVS error est eorum, qui non quidem Diaboli, sed tamen omnium hominum peccatorum pœnas, post hanc vitam dicebant esse temporales & purgatorias, vt Augustinus refert & refellit lib. 21. de ciuitate Dei, cap. 18. & 24.

QUARTVS error est eorum, qui id sentiebant solùm de omnibus Christianis, siue hæretici, siue Catholici essent; refert Augustinus ibidem, cap. 19. & 25.

QVINTVS eorum, qui id sentiebant de solis & omnibus illis, qui aliquando fuissent Catholici. Augustinus ibidem refert cap. 20. & 25. Hi errores refelluntur, tum ex Matth. 25. *Ite in ignem æternum.* Et Apocal. 20. *Cruciantur in secula seculorum;* tum etiam ex Isaię vlt. *Ignis eorum non extinguetur.* Et Gal. 5. *Qui talia agunt, regnum Dei non possidebunt.* Nam in his locis non soli Dæmones, nec soli homines Ethnici, aut hæretici, sed etiam flagitiosi Catholici, puniendi esse dicuntur sine vlllo fine.

Fundamenta errorum istorum erant quatuor. PRIMVM, quia Psalm. 76. dicitur: *Nunquid obliuiscetur misereri Deus, aut continebit in ira sua misericordias suas?* SECVNDVM, quia Rom. 11. dicitur: *Conclusit Deus omnes in infidelitate, vt omnium misereatur.* TERTIVM, quia si Sancti orabant pro inimicis, & exaudiebantur in hoc mundo, multò magis orabunt & exaudientur in die iudicij. QUARTVM, quia videmus in Scriptura supplicia à Deo absolute intentari, & tamen postea non inferri, vt patet Ionæ 3. *Adhuc quadraginta dies & Ninive subuertetur.* Vnde intelligimus, inquit, cum Deus minatur supplicia, non significari ea reuera inferenda, sed tantùm eos, quibus intentantur, dignos esse, qui ita punirentur.

Sed ad PRIMVM respondet Augustinus lib. 21. de ciuitate Dei, cap. 24. intelligi illa verba solùm respectu bonorum, vel si extendatur ad damnatos, sensum esse; Damnatos puniendos quidem in æternum, sed tamen citra condignum. Posset etiam dici, intelligi illa verba, in hac vita, de qua dicitur: *Ecce nunc tempus acceptabile,* nam de iudicio futuro dicitur Iacobi 2. *Iudicium sine misericordia ei, qui non fecit misericordiam.*

Ad SECVNDVM respondet Augustinus ibidem, illud: *Vt omnium misereatur,* non significare omnium hominum, sed omnium nationum, id est, tam Gentilium, quàm Iudæorum,

GGGgg ita

ita vt aliqui ex Gentibus, aliqui ex Iudæis saluentur. sicut illud: *Conclusit omnes in infidelitate*, significat tam Gentes, quam Iudæos, id est, aliquos ex Gentibus, aliquos ex Iudæis; Deus enim ante Christi aduentum permisit Gentes ingredi vias suas in infidelitate & idololatria, vt postea confusi medicum requirerent, & inuenirent, vt factum est. Deinde Gentibus conuersis permisit in infidelitatem ruere Iudæos, vt & ipsi circa finem mundi confusi & humiliati, similiter conuertantur.

Ad TERTIVM respondet, Sanctos in hoc mundo orasse, quia sciebant in hac vita tempus esse fructuosæ pœnitentiæ, at in iudicio non oraturos pro damnatis, sicut nec nunc oramus pro Diabolo, aliosque damnatis.

Ad QVARTVM respondet Augustinus, Niniuem ferè fuisse euersam, vt prædictū fuerat; nam omnes de malis facti sunt boni, quæ est euersio optima, & Deo gratissima. Potest etiam responderi, supplicia a Deo intentata in hac vita, esse comminatoria, quia intelliguntur sub conditione, nisi quis egerit pœnitentiam, at post hanc vitam non est pœnitentia, saltem fructuosa; nam Ioannis cap. 9. dicitur: *Operamini dum dies est, venit nox, in qua nemo potest operari.* Et Eccles. 9. *Apud inferos non est opus, nec ratio, &c.*

SEXTVS error est aliorum, qui volebant, omnes, & solos Catholicos in fide perseverantes ad Purgatorium descendere, quamvis alioqui pessimè vixissent. refert & refellit hunc errorem Augustinus lib. 21. de ciuitate Dei, cap. 25. & 26. Eucherid. cap. 68. de fide & operibus, cap. 14. 15. & 16. & quæst. 1. ad Dufcitium. Nam Matth. 3. de fidelibus malis dicitur: *Pales autem comburet igni inextinguibili.* Et Matth. 25. fidelibus immisericordibus dicitur: *Ite in ignem æternum.* Et 1. Cor. scribitur fidelibus à Paulo: *Neque ebriosi, neque auari, neque adulteri, neque molles, neque maledicti regnum Dei possidebunt.* Et similia habentur ad Galat. 5. & Ephes. 5.

Fundamentum huius erroris erat locus ille 1. Corinth. *Ipsè autem saluus erit quasi per ignem.* Putabant enim illi per fundamentum intelligi fidem Catholicam, per argentum & aurum omnia opera bona, per ligna, fœnum, & stipulas, omnia peccata; sed hoc supra sufficienter refutatum est.

Est autem obseruandum, esse aliquos, qui arbitrentur beatū HIERONYMUM in hoc errore fuisse, quia in vltima verba Isaia dicit: *Sicut Diaboli & omnium negatorum atque impiorum, qui dixerunt in corde suo; Non est Deus, credimus æterna tormenta: sic peccatorum atque impiorum, & tamen Christianorum, quorum opera in igne probanda sunt, atque purganda, moderatam arbitramur, & mixtam clemētia sententiam iudicis.* Item lib. I. contra Pelagianos: *Si Origenes, inquit, omnes rationabiles creaturas dicit non esse perdendas, quid ad nos? qui & Diabolum & satellites eius, omnesq; impios dicimus perire perpetuò; Christianos vero si in peccato præuenti fuerint, saluandos esse post pœnas.*

Videtur tamē Hieronymus in hoc errore non fuisse, quandoquidem in cap. 25. Matth. vbi manifestè agitur de damnatione æterna fidelium peccatorum, ita scribit: *Prudens lector attende, quod & supplicia æterna sint, & vita perpetua metum deinceps non habeat ruinarum.* Et cap. 5. ad Galat. *Putamus, inquit, nos regnum Dei consequi, si à fornicatione, idololatria, veneficiis immunes simus? Ecce inimicitia, contentio, ira, rixa, dissensio, ebrietas quoque, & cetera, quæ parua arbitramur, excludunt nos à regno Dei.*

In locis ergo citatis in contrarium, non vult B. Hieronymus dicere, omnes Christianos saluandos post pœnas, sed nullos saluandos post pœnas, nisi Christianos. Vnde in priore loco dicit quidem Christianos impios saluandos, sed addit conditionem restringentem, cum dicit: *Quorum opera in igne probanda, & purganda sunt;* id est, illi soli Christiani impij saluabuntur, quorum opera mala iam purgata, quoad culpam, purganda erunt quoad reatum pœnæ. In posteriore loco opponit impiis Christianos, qui in peccato præueniuntur morte, vt indicet se loqui solùm de piis Christianis.

SEPTIMVS error eorum est, qui existimabant, omnes illos saluandos per ignem Purgatorij, qui elemosynas fecissent, etiamsi alioqui in sceleribus perseverassent vsq; ad mortem.

Refellit hunc errorem S. Augustinus in Enchirid. cap. 75. & 76. & lib. 21. de ciuitate Dei, cap. 22. & 27. nam Scriptura manifestissimis verbis multa requirit ad iustificationem impij præter elemosynam. Lucæ 13. *Si pœnitentiam non habueritis, omnes simulster peribitis.* 1. Corinth. 13. *Si distribuero in*

cibos pauperum omnes facultates meas, caritatem autem non habuero, nihil mihi prodest. Qualem autem, quaeso, caritatem habet, qui Deum offendere non timet, aut postquam eum offendit, non quaerit reconciliationem?

AT, inquit, in die iudicij examen fieri videmus solum de eleemosyna, Matth. 25. qui enim fecerunt eleemosynam, mittuntur in regnum, qui non fecerunt, mittuntur in Gehennam.

RESPONDEO, Dominum minora posuisse, ut inde colligeremus maiora; qui enim minatur Gehennam iis, qui non dederunt sua, multo magis puniet eos, qui rapuerunt aliena; & qui promisit regnum iis, qui fecerunt eleemosynam ex pecuniis suis, multo magis coronabit eos, qui vitam pro fide ponunt. Vide, si placet, plura in disputatione nostra de eleemosyna.

His ergo erroribus confutatis, manet ultima sententia vera, & Catholica: Purgatorium pro iis tantum esse, qui cum venialibus culpis moriuntur, de quibus agitur 1. ad Corinth. cap. 3. Illi enim sunt, qui aedificant super fundamentum ligna & stipulas, & salvi erunt quasi per ignem. Et rursus pro illis, qui decedunt cum reatu poenae, culpis iam remissis, de quibus agitur Luc. 12. *Non exies inde, donec reddas novissimum quadrantem.* & aliis locis supra citatis.

CAPVT II.

In Purgatorio non posse animas mereri vel peccare.

SEVITUR altera quaestio: *An in Purgatorio sit locus merito, & peccatis.* LUTHERVS enim quando Purgatorium confitebatur, ita confitebatur, ut illud partim cum huius vitae statu, partim cum inferno confunderet. Dicebat animas Purgatorij posse mereri, quod est vitae huius, & rursus eas peccare continuo, ac desperare salutem, quae sunt propria damnatorum. Radix horum fuit, quia existimavit eas animas ad Purgatorium mitti, quae non sunt perfectae in caritate; quae enim nullam habent caritatem mittuntur in Gehennam, quae habent perfectam ascen-